

בס"ד, עלון מספר 25 < ענייני אלול ושילוח הקן > אלול תשפ"ג

פנינים וניצוצי אור המתחדשים ובאים מפיו ומשולחנו של רשכבה"ג מרן שר התורה רבינו חיים קניבסקי זצוק"ל

בפצותי שיח

דבר המערכת

עומדים אנו בחודש אלול, ימי הרחמים והסליחות, ידועה היתה תשובתו של הרב זצ"ל לשואלים, במה להתחזק בחודש זה, **'ללמוד בהתמדה...'** כאשר הדבר היה פשוט בעיניו, שכאשר אנו עומדים בימים כאלו, ומכנינים עצמינו ליום הדין, על ידי ריבוי בזכויות, ראשית, צריך להרבות בתורה הקדושה, בעמל וביגיעה עשרת מונים, וכבר קבעו חז"ל כי 'תחילת דינו של אדם על דברי תורה' (סנהדרין ז' א'; וע"ש בתד"ה אלא).

ובנותן טעם להביא, מה שסיפרו אודות מרן בעל החזו"א (הובא בארחות רבינו, ח"ב, ובמעשה איש), כאשר אמר לו אחד שבנובהרדוק למדו בחודש אלול יותר מוסר, והחזו"א הגיב: **'ואני באלול לומד יותר גמרא!'**, ודי לנו בזה כדי להבין שתשובת רבינו, עולה בקנה אחד עם דברי דודו - מורו ורבו זצוק"ל.

וכבר כתב ה'פלא יועץ' (ערך תשובה, ד"ה ובקרא), על אודות כך שבתפילת שמונה עשרה, בברכה בה אנו מבקשים על תשובה שלימה, הסדר הוא בתחילה: 'השיבנו אבינו לתורתך', ורק לאחר מכן 'והחזירנו בתשובה שלימה לפניך', וסיים 'אי אפשר לתשובה שתתקיים, בלי קדימת עסק התורה' (וע"ש עוד), גם במזמור 'לדוד ה' אורי וישעלי, הנאמר בכל יום מימי הרחמים, עליו נאמר במדרש (שוחר טוב, פרק כ"ז, ע"ש) 'אור' זה ראש השנה, ו'ישעלי' זה יום הכפורים, והנה, דוקא במזמור זה, אנו ממשיכים ואומרים את הבקשה הנצחית על התורה הק' - 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתי בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה', ולבקר בהיכלו', ולואי ונזכה.

מתייחדים באופיים, ימים אלו, ובעיקר החודש שלאחריהם, בריבוי מצוות, ובפרט בימים שקודם ר"ה, בהם מרבים במצוות ומעשים טובים, וכפי שאמרו חז"ל (ראש השנה ט"ז ב') ש'צדקה' ו'שינוי מעשה' הם מהדברים ש'מקריעין גזר דינו של אדם', בגליון הנוכחי עסקנו, עד כמה שידינו היתה מגעת, בקוצר היריעה, במצוה הנשגבה - שילוח הקן, [האמורה בפרשה כי תצא הנקראת בחודש אלול], אשר חז"ל (ירושלמי פאה, פ"א, ה"א) כינו את מצוה זו 'קלה שבקלות' (משום שאין בה הוצאת מוון, כפי שביאר הרב שם), ומכאן למדו גודל שכון של כל המצוות, שכל מצוה אין אדם יודע מתן שכרה (עיי"ש שם). הרב זצ"ל בגודל חסידותו, היה תר ומחפש אחר כל המצוות הנוהגות בזמנינו, ומהדר בקיומם, בפרט אם היו נדירות, (וראה בארחות יושר, ערך שמחה של מצוה, מה שהרחיב בזה), וגם מצוה זו, היה מזדרז לקיימה.

וסיפר אחד ממקורבי הרב זצ"ל, שכאשר הזמין את הרב, לקיים מצוה זו בביתו, בא בשמחה, הלה הביא לרבינו מקל, אשר שימש לו במלאכתו לערבב את הצבע לתפילין, והרב סירב וביקש מקל פשוט שאינו משמש לקדושה, ועשה את המצוה בחביבות, כאשר לאחר מכן, ביקשו, שלמחרת יקרא לבנו הגר"ש שליט"א, שיקיים אף הוא את המצוה, זאת ע"פ עצת הרבנית ע"ה כדי שיזכה לזש"ק, וכך הוה (מפי הרב רחמים יהודה שליט"א) [וראה עוד במדור 'קלה שבקלות', גבי הא דאפשר לקיים כמה פעמים, ע"ש, ובמדור 'מילה בסלע' עוד מעשה על רבינו בזה].

מלבד זאת, בעודו נער צעיר, מיד לאחר ה'בר מצוה', עלה בדעתו של הרב זצ"ל, להוציא ספר על ענייני 'שילוח הקן', וכתב על כך קונטרס, ולאחמ"כ נמלך, כאשר חלק מן הדברים נדפסו ב'שיח השדה' ח"ג, עמ"ס חולין, וגם בקונטרס הליקוטים, ראה שם, וחלקם הובאו בגליון זה.

נישא תפלה לא-ל גומל עלינו כי לא תצא תקלה ומכשול ח"ו מתחת ידינו, ותהי ידנו אמונה לשוח בשיח אמונה, ויהא רעוא שבימי הרחמים והסליחות, נזכה להתעלות מעלה מעלה, להרבות בלימוד התורה, ועשיית מצוותיה, בהידור ובשמחה, אכ"ר.

תורת שיח

ליקוטים מתורת הרב זצוק"ל בענייני שילוח הקן

בענין ברכה על שילוח הקן

כ' הרשב"א בתשו' סי' י"ח ובמיוחסות סי' קפ"ט מצוה שבאה מתוך עבירה אין מברכין עלי' כו', שלא ציונו לגזול כדי להשיב וליקח האם עם הבנים כדי שנחזור ונשלח אותה ועי' בעקרי דינים שביאר דכוונתו שאם נטלו באיסור אינו מברך אבל אם משלחה בתחלה כדי ליטול הבנים אין כאן עברה רק מצוה, אמנם ברמב"ם משמע באמת דלרבנן דס"ל שלח להבא משמע אין שום מצוה לשלח רק יש איסור לקחת לפני השילוח ורק אם עבר ולקח יש מצוה לשלח וכן משמע קצת במכות י"ד א' דקדמו עשה לוקין עליו משמע דשלוח הקן לא הוי קדמו עשה ע"ש.

אך צ"ע בקדושין ל"ד א' דחשיב שה"ק מ"ע שלא הז"ג ואם אינה אלא לתקן הלאו מה שייך זה למ"ע שהז"ג פשיטא דאם הן מצוות בהלאו יש להם העשה לתקנו וכן בחולין קמ"ב א' מצוה קלה

שהיא באיסור ושם פריך שלוחי מצוה אינן ניזוקין משמע שעשה מעשה מצוה (אך י"ל דמשום כיבוד א"א פריך) וגם הא דאמר' יכול יחזור בהרים כו' משמע דהוא מצוה ולא רק איסור בלבד וצ"ע ועי' באבודרהם בתשו' הר"י בן פלט ובהשגת הראב"ד עליו ואפשר דבהא פליגי.

ועי' בפ"ת שהביא בשם תורת נתנאל שלא לברך שמא יהיו הביצים מוזרות וצ"ע מה"ת לחוש לזה וגם באפרוחים מאי איכא למימר ואם נחוש שמא יהיו טרפות א"כ גם על שחיטה לא יברך, ועי' בבל"י שכ' שיש מחלוקת הפוסקים אם לברך על שלוח הקן. ונוסח הברכה (להמחייבים) הוא לרוב הפוסקים על שלוח הקן עמו שבארנו באורך בקו' הברכות שהועתק בס' נחל איתן סי' ה' ושם הבאתי ד' הרבה ראשונים שצריך לברך על שלוח הקן ומ"מ למעשה ספק ברכות להקל.

שיח השדה סוף חולין

שיחת התלמידים

עדייות מהקודש פנימה, מבאי ביתו ותלמידיו של הרב זצוק"ל

מעשי רב, שביבים, פנינים ועובדות, שנערכו עבור עלון 'שיח אמונה' על ידי תלמידו של הרב זצוק"ל, הרה"ג רבי יצחק שלמה קרליבך זצ"ל, שזכה לקרבתו עשרות בשנים

שוב ליבו הרחום של רבינו

כאשר הייתי מגיע לשהות לצידו של רבינו, היה הרבה מעודדני ומשמח את לבי הנשבר, ומיד היה שואל 'מה שלומך?', 'איך אתה מרגיש?', וכאשר השבתי: 'כאן אני מרגיש מצוין', אמר רבינו: 'כאן אתה נח מכל הצרות', כאשר היה מבקש רבינו ספר שהיה צריך לו, וינגשתי בכדי להביא, היה מיד אומר לי בענוה: 'תאמר, שאתה מוחל לי בלב שלם על כך שאני משתמש בתלמיד חכם...', הוא ראה צורך לעודד אותי, והחמיא על מה שאין בי... גם כאשר הייתי גר בבני ברק, היה בא לבקרני, כדי לחזק אותי, ולשאל בשלומי.

תורה נכתבת רק בלשון הקודש

היה אחד שרצה לכתוב קונטרס

הגרי"ש קרליבך במענו של הרב זצוק"ל

שיחת התלמידים

זה שעת עניית התשובות על המכתבים, והיה זה לפלא שרבינו עונה על מאות מכתבים, בנושאים מכל חלקי השו"ע, ובקושי פותח ספרים כמעט אחד לאף, ושאלו על זה את מרן הגרא"ל זצוק"ל, 'היתכן?', והשיב: 'מה הפלא, הרי לחנוני יש אלפי פריטים בחנות, ולא פותח ספרים, כדי לראות מחירים, אלא הכל מונח בראשו כן הוא אצל ר' חיים, הוא חנוני בכל התורה כולה'.

כאשר היה גומר את המכתב, מקפיד על סידורם כהן לוי ישראל, וחוזר ומסדר שוב ושוב, ופעם שאלתי אותו, איזה 'וקדשתו' יש, הרי הכהנים לא יודעים מזה?, והשיב: 'אתה יודע, ויש עוד שידועים, ובה סג'.

סבלנות, והחדרת יראת שמים, בסבר פנים יפות

היה זה מחזה מפעים, לראות את מידת הסבלנות של רבינו בעניית מכתבים, ובהשבת תשובות וברכות למאות שבאים ערב ערב, ולא היה מתייחס לחזור שוב ושוב, לאלה שיש על ידם שעון, באומרו: 'אתה אשה או איש?', וכאשר היה מוריד את השעון היה אומר בחביבות: 'עכשיו אני רואה שאתה איש'.

וכן לענין השרוולים, היה חוזר ואומר: 'שיהיה לך כסף לקנות

שרוולים', ולענין הפאות: 'זה מאד יפה,

למה אתה מתבייש, ולפחות תשאיר עד הדלת', וכאשר נשאל, מה הרווח אם חוזרים להניח הפאות לאחר האוזן, היה משיב: 'כל דקה זה שווה, כך בסבלנות היה משיב לכל שואל, ומחדיר בליבות הבאים, יראת שמים.

באחת ההזדמנויות, סיפר מישוה לרבינו, שבפעם הראשונה שנסע לשליחות עבור הישיבה רבינו ברכו שיחזור עם מחיר הכרטיס, וחזר עם חמישים אלף דולר, בפעם השניה שנסע רבינו ברכו שיחזור עם מחיר הכרטיס, ופרוטה וחזר עם תשעים אלף דולר, רבינו שמע וברכו בחביבות, 'שיחזור עם מחיר הכרטיס ושתי פרוטות'.

'באלוקי נצור'

כאשר שאלו את רבינו, קבוצת בחורים מבוגרים, היכן עדיף להתפלל, על מציאת זוג במירון או בעמוקה? רבינו השיב נחרצות: 'באלוקי נצור'.

כידוע, רבינו, קיים כל מצוה בתרי"ג מצוות, הנהוגה בזמן הזה, ונפשו חשקה כל העת, לקיים מצוות נדירות, באחת הפעמים, שח רבינו: 'אני תאב לקיים את כל תרי"ג מצוות חוץ מיפת תואר'.

'ילמד בכורות'

ידוע, שהיה רבינו אומר ללמוד, מסכת פלונית, או פרק פלוני, עבור אנשים שצריכים סגולות ורפואות, באחת הפעמים, שאלתי על משפחה [צעירה] שבזמן אחרון ארבע ילדים אושפזו בבי"ח או מפני מכות ברגלים או בצואר או בראש, רבינו חשב כמה שניות ואמר ש'אבי הילדים ילמד מסכת בכורות שיש שם כל סוגי המומים'.

'ערכין, עם תוספתא'

עיני ראו ולא זה, כאשר סיפר יהודי לרבינו, שנשלח ע"י משפחה שבנם נחלה במחלה נדירה בעיניים, וכל הרופאים והעסקנים המליצו על איזה רופא בסוף העולם, אלא שהרב פירר שליט"א הוסיף, שהתקוה קלושה מאד, ונראה שבמשך הזמן יתעורר, ורבינו אמר ש'האבא ילמד מסכת ערכין

עם תוספתא, ובעז"ה החולה יתרפא, ולא לנסוע לשום מקום, ולעזוב את כל העסקנים' וכאשר גמר האבא את הלימוד בסופו הבריא החולה, כאילו לא היה דבר, וכמובן לשמע הסיפור, אמר רבינו בענוה: 'אל תהיה ברכת הדיט קלה בעיניך'.

מבט של תורה

בכל דבר שאלה וכד', היה רואה רבינו מיד מבט של תורה, כך היה כאשר שאלוהו על הטבח הנורא בהר נוף, מיד פתח את הגמ' בסוף כתובות (ק"ב. ב) 'דור שבן דוד בא קטגוריא בת"ח וכו' בזוזי בתר בזוזי עיי"ש, והוסיף 'זה

ממש דורנו ומשיח כבר בדת, צריך להתחזק בלימוד התורה, כמו כן, אחרי האסונות בירושלים, שאלו לרבינו, שבאחד הישיבות, רוצים להניח אבטחה, ומצד שני זה עולה הרבה כסף, וגם יש חשש שהבחורים בעת הפנאי ישוחחו עם השומר בדברים שאין ראויים להם, רבינו השיב נחרצות: 'אין חיוב בהעמדת אבטחה אם ה' לא ישמור עיר וגו' צריך להתחזק בתפילה'

כמו כן כאשר שאלו על נישואי נמוך ונמוכה, וכן גבוה וגבוהה, מיד פתח את הגמ' בבכורות (מ"ה. ב), כאשר שאלו מהו 'נמוך', השיב רבינו: 'טפח, שכך מצינו אצל נבוכדנצר', וזה הגודל הנמוך ביותר שמצאנו, הכל היה על פי התורה הק'.

שאלו לרבינו, האם לכהן יש כח ברכה גם מחוץ לתפילה, והשיב: 'כך מבואר במדרש שהברכות נמסרו מאברהם ליצחק וליעקב וכו' ולצדיקים ולכהנים שבכל דור ודור'.

פעם נשאל רבינו, ע"י גיסו מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א, לגבי בעל צדקה גדול, הנשוי עם נכרית, וכדי לקבל ממנו צדקה, צריך להחניף לו, והיה אדם שהחניף לו וקיבל ממנו צדקה, וכעת היתה שאלה, האם מותר להשתמש בזה, רבינו השיב: 'זה מאוס, וכתוב במדרש (מדרש רבה, שמות, פרשה ל"א, סוף פיסקא י"ז) 'מנאפת בתפוחים ומחלקת לעניים' [היינו, שזונה, קונה תפוחים, ומחלקת לעניים, ע"ש].

'פטריות' פטורים ממעשר, והליכה בכל יום בעושה שלום'...

סיפר לי אחד מן הפרופסורים, שטיפל ברבינו, שפעם אמר לרבינו, שלדעתו יש לו פטריות ברגל, רבינו השיב: 'כמהין ופטירות פטורים מן המעשר', הפרופסור הוסיף, אבל צריך ללכת, רבינו השיב בפשיטות: 'כל יום אני הולך ואומר עושה שלום במרומוי', 'באיש קדוש כזה לא נתקלת', חתם הפרופסור את סיפורו.

פעם שאלתי את רבינו, מדוע לגבי תלמידי רבי עקיבא, נאמר שהיו לו י"ב אלף זוגי תלמידים, מדוע לא נאמר - כ"ד אלף תלמידים, רבינו השיב לי: 'חז"ל רצו להראות חשיבות הלימוד בחברותא, אין כאן כ"ד אלף תלמידים, אלא י"ב אלף חברותות'...

'כנראה הכל היה בחלום'...

כל מילה של דברי תורה, היתה חביבה בעיניו של רבינו עד לאחת, באחד הפעמים, בשעות הערב, כאשר שהיתי לצידו, היה טרוד מאד מחידו"ת

שכתב על דברי תוספות, במסכת פלונית, ולא מצא את אשר כתב, ואמר: 'זוכרני שכתבתי מגילה ארוכה כמה שעות, ואח"כ הוסיף: 'כנראה הכל היה בחלום, ואם אני לא זוכר, כנראה היה שטויות, ואם מן השמים מעלימים ממני, סימן שהכל טובה', ומ"מ כמה שעות עוד היה טרוד ממה שכתב ולא מוצא.

'תפוס לשון אחרון'

רבינו החשיב מאוד, כל מילה שלמד ועמל ויגע בה, פעם שאלתי, כאשר יש סתירה בין פירושו על הירושלמי לבין פירוש אחר בירושלמי, המובא ב'דרך אמונה', כמו מי מפרשים?, ורבינו השיב: 'תפוס לשון אחרון, היות ובדרך אמונה כבר עברתי על כל המפרשים, ואח"כ כתבתי, ומסתמא זה העיקר'.

'אני יכול להבטיח שתהיה בריא'...

זכרני שסיפרו מעשה, על בחור מיישיבת 'תושיה - תפרח', שיצא עצם הכתף ממקומו, ואחר שמומחית ניסתה להחזיר, היה לו כאבים עצומים, ורופא בדק אותו, ועשה לו

צילום, וקבע שהנסיון לא הצליח ואין ברירה אלא לנתחו, בצר לו, סר הבחור לרבינו, לבקש ברכה לפני הניתוח, ואמר לו רבינו: 'אני יכול להבטיחך שתהיה בריא, אם תבטיח שהנך מיד מגדל זקן ופאות' [היה מדובר על בחור שלא שייך להבטיח זאת במשפחה שהוא חי בה] מיד קיבל על עצמו, ובצאתו מהבית הקדוש הרגיש שינוי, וכאשר שב לרופא, נגע בכל המקומות שמקודם כאבו, והרגיש שאין שום כאבים שם, וחזר ועשה צילום ונדהם לראות שהכתף חזר למקומו, וידו בריאה לגמרי, ויהי לפלא!

'העוסק בתורה בלבד'...

בהזדמנות, שמעתי מהר"צ יברוב שליט"א, שאדם נכנס לרבינו, ואמר שכל עסקו בתורה, והוא לא מרגיש שהוא בן חורין, השיב לו רבינו, בשאלה: 'האם הנך רק לומד?', היהודי השיב: 'בלילה שעה אחת, הנני כותב סת"ם', רבינו אמר מיד: 'בשביל להרגיש בן חורין, צריך רק עסק התורה', הלה שאל

מנלן, רבינו הוציא מדרש רבה במדבר, והראה לו בפרשת נשא (פרשה י, פיסקא ח): 'אין לך בן חורין אלא העוסק בתורה בלבד'.

'כל אומה רוצה, שלגדולים שלה, יהיה מקום מכובד'...

בענין כבוד התורה, הייתי נוכח, כאשר גיסו של רבינו מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א, שאל אותו את השאלה הבאה: היה אדם שכתב על ספסל 'צבע טרי', המעשה היה בשווין ליד המעינות, ששם כל הספסלים תפוסים, ורצה אחד התלמידים שישאר מקום לרבו, ולכן עשה את זה בכדי שלא ישבו על

הספסל, האם מיקרי גניבת דעת?, רבינו השיב: 'כל אומה רוצה שלגדולים שלה, יהיה מקום מכובד, וממילא מעשה התלמיד זה זכות, ואין בזה גניבת דעת כי זה לצורך, ה' גניבת דעת לא נמצא בהל' גניבה אלא בהל' דעות' (א"ה. ע' חשוקי חמד זרעים, פאה, פ"ד, מ"ט, ובתענית ג' ב', וב"מ ל' א', ע"ס).

יהי רצון שיהיו דברים אלו, לעילוי נשמתו, של הגאון רבי יצחק שלמה בן הרב שמואל קרליבך זצוק"ל, **תנצב"ה**

הרב זצוק"ל בביקור בסוכתו של הגר"י זצ"ל

חזון שיח

מתורת מרן החזו"א זללה"ה בענין שילוח הקן

לקיים מצות שילוח, אבל השתא כי יקרא לא קרינן רק אם רוצה ליקח הבנים, והא דהביא הח"צ ראי' מל' המשנה לעיל קמ"א א' חייב לשלח היינו דהוא בחיוב שילוח, ואינו רשאי ליקח האם, דבין לקיחת האם ובין לקיחת הבנים אסורין, בלא קיום מצות שילוח, ואדרבה מדלא קתני אמר אינו נוטל לא את האם ולא את הבנים חייב לשלח משמע דז"א, והרשב"א וריטב"א ק"מ ב' דפליגי על רש"י הוא משום דמשמע להו דמבעיא ל' אי חוצץ ומותר ליקח האם וביצים התחוננים, וע"ז הקשו דעכ"פ אסור ליקח האם אבל להניח האם לכו"ע מותר

חזו"א י"ד סי' קע"ה ס"ק ב', ועי' באורך בקונטרס הליקוטים שבתוך ס' שיח השדה, לרבינו זיע"א, בס' ט'

יש שהביאו ראייה, דלא כדעת החזו"א, מהא דאיתא במדרש רבה (ויקרא, פרשה ט', סי' ט', ו"ה במס' דרך ארץ זוטא, פ"א) חזקיה אמר גדול שלום שכל המצוות כתיב בהו: כי תראה, כי תפגע; כי יקרא, אם באת מצוה לידך אתה זקוק לעשותה ואם לאו אי אתה זקוק לעשותה, ברם הכא: בקש שלום ורדפהו, בקשהו למקומן ורדפהו למקום אחר, ולכאורה מכאן ראייה, שאם באה המצוה לידה חייב לעשותה, ולאו דוקא אם צריך לביצים, וזה שלא כדעת החזו"א.

וכתב ע"ז הרב זצ"ל: **אינה שום ראי' דהכוונה אם באת לידך ואתה רוצה ליטול הבנים.**

הערות רבינו בתחילת קונטרס 'מצות איש' על דבריו שם (הלכה י"ד, בבירור המצוה ד"ה היו)

תיאור קיום מצות שילוח הקן, אצל מרן בעל הקה"י זצוק"ל

(מעד רא"י מהימן) ראה את מו"ר זצוק"ל מקיים שלוח הקן בקן שהי' מעל משקוף חלון של בית מוסד ילדים שפנה לרחוב ועלה אליו בסולם מהרחוב ולקח את הביצים. (לא מקורי חצר משתמרת ולא קנו את הביצים).

מו"ר קיים את המצוה באמצע היום, לא תפס את היונה בידו לשלחה רק גרשה במקל ומקיים בכך מצות שלוח כש"כ מרן זצוק"ל בחזו"א יו"ד סי' קע"ה ו"אין נפקותא בשילוח אם לוקחה ביד ע"מ לשלחה או שמגרשה עד שתברח".

סתמא לא ברך היות ויש מחלוקת בפוסקים אם לברך ומחמירים שלא לברך (עי' בפ"ת בש"ע יו"ד סי' רצ"ב ובפוסקים שנדפסו בגליון שם ובערוך השלחן) וכן אמר לי בנו הגר"ח"ק (שליטי"א) [זצוק"ל] שלא מברכים על מצוה זו וכן לא ברכו הרבנים בכלל על מצוה זו ע"י להלן.

בעת שמו"ר קיים את המצוה היו שם עוד כמה בחורים שרצו ג"כ לקיים את המצוה ואמר להם מו"ר שכל אחד לאחר שישלח את האם ויקח את הביצים יפקירם וישימם בחזרה וכן יעשה זה שאחריו וכן הלאה.

היונה שמו"ר קיים בה שלוח הקן סתמא היתה יונת בר הנפוצה בארצנו המקוננת בבתיים ומסתפקים בה אם היא עוף טהור ורוב רובם של המקיימים שלוח הקן מקיימים ביונה זו שקוראים לה תור ויש לה עוד שם בעברית.

ארחות רבינו, ח"ד, עמ' רנ"א

ענייני חודש אלול
« בשבתות בחדשי אלול ותשרי נוסף לזמירות של שבת שהי' מו"ר שר הי' שר "מה נאמר לפניך וכו".
« ער"ח אלול תשל"ב מישהו נסע לכותל והציע למו"ר (שליטי"א) זצוק"ל שיצטרף אליו, גם אני נסעתי אתם ואמר לי מו"ר שנוהג לנסוע לכותל בערה"ש ועתה שיש לו הזדמנות יסע בער"ח אלול.
« תשל"ח, ראיתי את מו"ר (שליטי"א) זצוק"ל בכ"ו מנ"א בבוקר ואמר לי שיש לו כאבים בשולי הגב וההליכה קשה לו מאד וברכתיו ברפוי"ש, וברכני מו"ר בכתיבה וחתימה טובה.
« משברכו את חודש אלול, כבר הי' מו"ר (שליטי"א) זצוק"ל מברך כתיבה וחתימה טובה.
« כשמחותנו של מו"ר (שליטי"א) זצוק"ל הגאון הגדול מוהריש"א שליטי"א בא לבקר את מו"ר במחלתו סמוך להסתלקותו במחצית הראשון של חדש אב תשמ"ה כשנפרדו מו"ר ברכו בכתיבה וחתימה טובה.
« בארחות רבנו ח"ג עמ' נ"ג אות י' הבאתי שמו"ר זצוק"ל מט"ו באב הי' קונה אתרוג ומשברכו חודש אלול ברך כתיבה וחתימה טובה ולפעמים גם באמצע חודש אב.
ארחות רבינו, ח"ב, עמ' ר"ה

שיח אמונה

הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א

ביום השנה להסתלקותו של ה'קהילות יעקב' זצוק"ל, כ"ג מנ"א ה'תשפ"ג, התקיים שיעור לעילוי נשמתו לאחר תפילת ותיקין במנין שבבית הרב זצוק"ל, ע"י נכדו הגרי"ש קניבסקי שליט"א

בענין היתר כתיבת וקריאת פרשת הקטורת שנכתב ע"ג קלף כשר

המראה הגדול הזה והאם יש ממש בדברינו אלו.

ק"ל דאין כותבין מגילה לתינוק להתלמד, והטעם דאחרי שניתנה התורה חתומה אסור לכתוב חלק מהתורה דהוה ס"ת פסול, לא כפי שנצטוינו לכתוב, וכדאסבר לן הרמב"ם בפיהמ"ש בסוטה פ"ב, דאסור לכתוב את התורה שלא בדיו ושלא על הקלף, וכן פסוקים שאינם כל התורה אסור לכתוב, ולא רק פרשה שלמה אסור לכתוב אלא גם פסוק אסור לכתוב, הואיל והוא פסוק מן התורה חשיב כמחסייר מן התורה ואסור, כדאי' בשו"ע יו"ד סי' רפ"ג ס"ד, [וזה ע"פ הרמב"ם בתשו' סי' רס"ח ופאה"ד סי' ז' והובא ברבינו ירוחם ח"ב י"ט ע"ב וזה דלא כדעת הראב"ן גיטין סימן תקס"ב גיטין דף ס' ב' דס"ל דלא נאסר לכתוב פסוק, רק פרשה שלימה, ע"ש] ואפילו יותר משלש תיבות מן התורה אסור לכתוב ברציפות, אא"כ משנה וכותב כאן שלש תיבות ומרחיק בשיטה אחרת וכותב עוד שלש תיבות, דזה לא מחזי ככותב פסוקים מן התורה כדאי' שם בשו"ע ס"ג ובש"ך וט"ז שם.

עוד מבואר בגמ' גיטין דף ס' א' דאם כתב פרשה מן התורה, או מן הנביאים (כגון שכתב רק הפטרות ולא נביא שלם) לא רק שאסור לכתבו גם אסור לקרוא בזה, ובשבת גם הוא אסור בטלטול, מבואר בזה דחז"ל מהאיסור לכתוב יש איסור לקרוא מתוכו, [ואע"ג דראיה זו היה אפשר קצת לדחות, ד"ל דמה שאמרו שם שלא ניתן לקרות בזה, הוא להוציא צבור יד"ח הפטרה, ולכן גם אסור לטלטלו, דזה מיועד רק לזה, אך כמובן שזה דוחק גדול, ויש לפלפל בפלוגתת הפר"ח ושאר אחרונים שהובאו במ"ב בסי' תרפ"ח סקי"ח אם מותר לטלטל מגילה בשבת שחל בה פורים הואיל ויש גזירה דרבה דאסור לקרות בה והו"ל אינו ראוי, והפר"ח שאסר הוכיח מגיטין דף ס' דאסור לטלטל אפטרותא והאחרונים פליגי או משום דס"ל שזה ראוי ללמוד דיני מגילה מזה ואינו מוקצה או משום

המ"ב דהלכה כהאוסרים, א"כ מבואר שאם אין עת לעשות, אסור לכתוב.

גם במ"ב תרל"ח סקכ"ד כ' אסור לכתוב פסוקים מן התורה (לקיטושים) אא"כ יש בהם ספר שלם כמו שנתבאר ביו"ד סי' רפ"ג, ואע"ג שנוהגין בהן היתר, להתלמד בהן דוקא, אבל שלא לצורך אסור, מבואר דאי"ז הותרה אל דחוויה.

ובאמת בטי"ז ביו"ד בסימן רפ"ג כשהביא את דברי הראשונים שהאידנא משום עת לעשות התירו לכתוב פסוקים, סיים ואמר בזה"ל אבל מ"מ אין היתר אלא כדי להתלמד בו משום עת לעשות לה' וגומר אבל אותן שכותבים פסוקים על הכותל לאיזה סימן טוב לא שפיר עבדי דתורה חתומה נתנה,

עכ"ל, ועי' שו"ע יו"ד שם בסעיף ד' שכתב אסור לרקום פסוקים בטלית, והמקור הוא תשו' הרמב"ם והתם מבואר שאסור מפני ב' טעמים חדא דאסור לרקום פסוקים מן התורה, ועוד שבטלית אף שיש בו ציצית הוה רק תשמיש מצוה ולא קדושה ומותר להכניסו לביהכ"ס, ואם יהיה רקום עליו פסוקים נמצא מבזה פסוקי התורה, והנה הט"ז העתיק באמת את שני הטעמים, אך הש"ך שם סק"ו כתב על הטעם שאסור לכתוב פסוקי התורה וז"ל כבר נתבאר דנתפשט המנהג להקל בזה עכ"ל, משמע מזה לכאורה דהש"ך פליג על כל מה שהבאנו, וס"ל דהאידנא

השיעור לעילוי נשמת מו"ר ה'קהילות יעקב' לאחר תפילת ותיקין במנין שבבית הרב זצוק"ל

דזה שבשבת המיוחדת הזאת איננה ראויה המגילה, אי"ז הופך את המגילה למוקצה דהא בשאר השנה זה ראוי ללמוד בו, ולכאורה מדברי כולן נלמד דגבי אפטרותא דהוה מוקצה הוא משום דאינו ראוי כלל לא ליחיד ולא לצבור, ויש לפלפל בזה].

מיהו בכל הפוסקים באו"ח בסי' של"ד ובמ"ב שם משמע להדיא דמה שלא ניתן להכתב, אסור לקרוא מתוכו ע"ש, מיהו כ"ז מדינא דגמ', אכן האידנא כתבו הראשונים דבצר ליבא ואם יאסרו לכתוב פרשיות לא נמצא ח"ו תינוק שיועד ללמוד דלא יתכן לכל תינוק ללמוד מתוך ס"ת השלם הכשר, וגם לא ידעו להתפלל ולקרוא ק"ש, וקרבות שהעולם עומד עליהם כדאי'

בסוף מגילה ל"א ב' [עי' ב"י באו"ח סימן מ"ט], וכדכתבו הפוסקים ביו"ד סימן רפ"ג, ולכן האידנא מותר לכתוב וכמובן גם לקרוא מתוכו, דע"ז ילפי' בשלהי ברכות דף נ"ד א' עת לעשות לה' הפרו תורתך, וכדכתב החזו"א באו"ח סימן ס' סקי"א.

והנה לכאורה זה פשוט שכל ההיתר הוא אם כותב פסוקים ופרשיות לצורך לימוד התורה או לצורך תפילה וכדומה שהוא עת לעשות לה', אבל לכתוב פרשיות בלי שום צורך ודאי אסור, דאי"ז הותרה אלא דחוויה, ועד כאן לא כתב החזו"א באו"ח סי' ס' סקי"ד דאחרי שהותר לכתוב תנ"ך שלא כהלכתו ולקרות בו אין אנו רגילים לשער בכל שעה

ושעה אם אפשר לקרות בתנ"ך כשר, דלא הטריחו בדבר, שגם זה עשייה לתורה שלא להטריח בדבר, עכ"ל, היינו דווקא לצורך לימוד ותפילה אבל בלי שום צורך אין שום היתר.

ונראה להביא רא"י לזה דהנה בשו"ע או"ח הלכות שבת סי' ס"ב נחלקו המג"א והא"י [עי' במשנ"ב שם סקל"ב ובשעה"צ שם סי"ג אות ל"ן], דעת המג"א דהכותב האידנא תנ"ך בלשון הקודש על הקלף אין לו היתר לכתוב שלא בדיו. דבקל יכול להשיג דיו ובזול ואין טעם להתיר לו לפסול את הס"ת, דאין כאן עת לעשות לה' הפרו תורתך, אולם האי"ר פליג עליו וס"ל דהאידנא מותר לכתוב תנ"ך אף בסם וסיקרא, והנה המ"ב מצדד כהמג"א, ועי' חזו"א סי' ס' סקי"ד ד"ה והיה, שנראה שמצדד כהא"י, וכ"כ אאמרו"ן מרן הגאון זלח"ה בשונה הלכות שם דין כ"א, והנה להמג"א ודאי חזינו דדעתו דאם אין כאן סיבה לשנות משום עת לעשות, אסור לשנות, ואף להא"י דס"ל דאף אם כתב תנ"ך על הקלף א"צ להקפיד על דיו אף שאין כאן עת לעשות, לכאורה היינו דוקא בכה"ג, שרוב העולם אין להם כסף ללמוד מתוך תנ"ך כשרים, ולומדים מתוך דפוס, ומותר להם משום עת לעשות, אף אם נמצא אחד שיש לו את האפשרות לכתוב על קלף כשר וללמוד מתוך ספר כשר, לא הצריכוהו דכבר הותר הדבר, ואפי' אם הוא עומד ליד ס"ת כשר ויכול לפותחו וללמוד בו, ס"ל להא"י שא"צ לטרוח וללמוד מתוך ס"ת הכשר, וכן מצדד החזו"א שם, אבל לכתוב פרשה מן התורה שלא לצורך לימוד ותפילה כלל לכאורה אין שום היתר.

עוד נראה להוכיח דאי"ז הותרה אלא דחוויה, דאיתא בשו"ע שם בסי' של"ד סי"ד הקמיעין שיש בהם פסוקים אין מצילין אותם מפני הדליקה ויש אומרים שמצילין, וע"ש במ"ב שטעם האוסרים דבקמיעין אין שייך בהם טעם עת לעשות לה' וכו', דאין בזה תורה ללמוד או להתפלל על כן אסור לכתוב אותם, [וע"ש במ"ב דמייירי בחולה שאין בו סכנה], וטעם המתירים כיון דאתיהב רשות למיכתב ברכות יש רשות נמי למיכתב קמיעין, וכתב

אחרי שהתירו לכתוב מגילה ופסוקים מן התורה שוב מותר אף אם כותב פסוקים ללא שום צורך לימוד או תפילה, וע"ש בש"ך שהביא גם מהלבוש שמוותר לכתוב פסוקים על המפות של ס"ת מפני שהם תשמישי קדושה ואסור לנהוג בהם קלות עכ"ל, מבואר שגם הלבוש דעתו שהאידנא מותר לכתוב פסוקים אף ללא תועלת לצורך לימוד או תפילה, ולפי כל האמור הוא פלא לכאורה דאין נתייר איסור המפורש בגמ' בגיטין, ללא שום צורך של עת לעשות לה', ובדוחק י"ל דס"ל להש"ך דלרקום פסוקים על הטלית ג"כ חשיב עת לעשות לה' דאפשר ללמוד מתוכו, דהנה ברמב"ם בתשובה שהוא מקור ההלכה של לרקום פסוקים, פירש שהכוונה על פרשת ויאמר, ואולי אפשר ללמוד מזה.

נמצא דעדיין לא מצאנו טעם ברור להתיר לקרוא פרשת הקטורת לצורך פרנסה, ואין לומר דצורך פרנסה חשיב עת לעשות לה', דלכאורה אם לכתוב קמיע לצורך חולה שאין בו סכנה פסק המ"ב בשל"ד סי"ד בשם האחרונים שאין היתר לכתוב פסוקים, פרשת הקטורת לצורך פרנסה לכאורה לא עדיפא מיניה.

ונראה דטעם הגדולים שהתירו לכתוב ולקרוא פרשת הקטורת, משום דס"ל דהיות ומבואר בסדר היום שמעניני הסגולה היא לקרותו בכונה גדולה, א"כ הו"ל סוג של לימוד בפרשת הקטורת, ומאי איכפ"ל אם עי"ז הוא זוכה לפרנסה, ג"ז נחשב ללימוד התורה וג"ז נכלל בהיתר של עת לעשות לה', ואדרבה זה עוד עדיף מקמיעין, דבקמיע אינו קורא מתוכו, רק תולה בצואר בנו, [כדאי' בתשו' הרמב"ם הנ"ל] משא"כ כאן הוא לומד מתוכו כל בוקר וערב.

ב. והנה יש לתמוה על השו"ע ביו"ד סי' רפ"ג שפסק כדברי הרמב"ם שאסור לכתוב מגילה לתינוק להתלמד, והלא כבר כתבו הראשונים האחרונים כגון המרדכי והאגודה שהאידנא התירו פרושים את הדבר הואיל וא"א בלא"ה דאם לא יתירו לכתוב פרשיות לצורך לימוד התורה ותפילה ח"ו נתבטלה

שיח אמונה

תורה ותפילה מישראל, וכן פלא על הרמ"א שלא העיר כלום מזה, וכ"ת שהמחבר פליג ע"ז וס"ל דכ"ז לא חשיב עת לעשות לה, כ"ז ליתא דבאר"ח סי' של"ד כתב המחבר שם שהאידינא הותר לכתוב ס"ת בכל לשון, וברכות [דהיינו תפילת שמו"ע של מוסף של ר"ה שיש בה פסוקים מן התורה של מלכות זכרונות ושופרות] משום עת לעשות לה, וכבר רמזו הב"ח וט"ז ביו"ד לקושיא זו, איך סתם השו"ע והרמ"א שאסור לכתוב פרשה לתינוק להתלמד.

ולכאורה היה נראה דלאו קושיא היא, דיש לדון אחרי שנתגלה מלאכת הדפוס, האם גם בדפוס צריך להזהר שלא להדפיס פרשה מן התורה, או דלמא דכל האיסור לכתוב מגילה הוא דווקא אם "כותב" דבזה נצטוונו לכתוב ס"ת כשר ולא פסול, ואע"ג דמבואר בגיטין דף ס' דאף על טבלא של זהב אסור לכתוב פרשה ואע"ג שס"ת כה"ג פסול [ואף שהתם היה אפשר לפרש שהילני עשתה פרשת סוטה שנכתבה ע"ג קלף כשר וחזירה את זה ע"ג טבלא של זהב, זה ליתא דברמב"ם בתשובה בפאה"ד סי' ז' כתב להדיא שהיא כתבה את הפרשה ע"ג טבלא ואסור לכתוב פרשה מן התורה אף ע"ג זהב] התם הוא כותב אך הכתיבה פסולה, מידי דהוי שכותב בסם וסיקרא שפסול לס"ת, דהתם נמי אסור לכתוב פרשה בכה"ג, דהתם יש דין צדדי שדיו וקלף מעכבים בכשרות הס"ת, אבל אם הכתיבה היא ע"י דפוס אין כאן כתיבה של ס"ת כלל, כדי שנאסורנו מדין פרשה מן התורה דאין כאן שום כתיבה של ס"ת.

זכר לדבר אם כותב שלש תיבות כאן ושלש תיבות בשורה שלמטה מזה דמותר כדכתב השו"ע ביו"ד רפ"ג, דעל פחות מ-ד' תיבות אי"ז נחשב כלל לכתיבה מס"ת, וכדכתב הגר"א שם (ושוב הראני הגאון הגדול הגר"י קרסניצקי שליט"א בבית הבחירה להמאירי שכתב ג"כ כהגר"א) כדחזינו גבי שרטוט שב-ג' תיבות א"צ שרטוט, והיינו דאי"ז נחשב לחלק מס"ת, וא"כ בענינינו שהוא מדפיס ולא כותב לא נצטוונו בזה לכתוב רק ספר שלם.

ולכאורה נראה דהא דכתב המ"ב בסי' רפ"ד משמיה דהמג"א דאם קורא הפטרה מתוך הדפוס, עדיף שיהא מודפס נביא שלם כי היכי שלא יצטרכו להגיע להיתר של כתיבת פרשיות, (ואע"ג דלולי דברי המ"ב לכאורה היה אפשר ללמוד שלא זהו כונת המג"א במש"כ שאם ידפיס נביא ירויה שלא יצטרך להגיע להיתר של אפטרטא דהגמ"י בגיטין, היות ובקל ובוול יכול להדפיס ספר שלם, די"ל דהכונה דבהפטרה אין שום דינים והלכות לא דיו ולא קלף, רק כתיבה, א"כ גם לא איכפ"ל אם לא יהיה נביא שלם דבדפוס אין את החסרון הזה, אכן המ"ב לא למד כן, גם מלשונו לא משמע כ"כ כן), א"כ חזינו דגם בדפוס אסור פרשיות, אך לכאורה אי"ז ראייה די"ל אחרי שס"ל להמג"א דקריאת הפטרה כשרה מתוך הדפוס, שוב הו"ל לענין זה כקורא מתוך

נביא, וא"כ אסור שיהיה פרשה נפרדת, דנצטוונו לכתוב נביא שלם ולא פרשה ממנה, אבל בנידון דידן לכתוב בדפוס פרשה מתוך התורה כגון פרשת תמיד או ק"ש וכדומה, בזה יש לומר דהיות דפוס לאו שם כתיבה עלה לגבי כתיבת ס"ת, שוב אין ע"ז את האיסור של כתיבת פרשה.

ובאמת גם הא"ר שם בסי' רפ"ד כתב בזה"ל ועוד דודאי עדיף כתיבה מדפוס. וגם החזו"א בסי' ס' סקי"א מתייחס לדפוס דלא הוי כח אדם אלא הוי ככתבו קוף, וא"כ בנידון דידן אם כתב קוף פרשה מס"ת לכאורה אין שום איסור לקרוא מתוכו דלא ע"ז נצטוונו לכתוב ס"ת שלם.

ואם כנים דברינו א"ש למה סתמו השו"ע והרמ"א ביו"ד סי' רפ"ג וכתבו דאסור לכתוב מגילה לתינוק להתלמד, דהתם מיירי לכתוב על קלף, ואחרי שבזמן הב"י כבר התגלתה מלאכת הדפוס (דהמ"ב כתב כמה פעמים דהיה לו את השו"ע שהדפיס המחבר בחייו אחד מהם בהלכות פסח תמ"ז סק"ב, ובעוד), א"כ י"ל דחזר האיסור לכתוב פרשיות ומגילה לתינוק להתלמד על קלף, דאין בזה שום עת לעשות לה' הואיל ואפשר ללומדו מתוך הדפוס.

עוד י"ל יותר מזה (אך צריך לברר את המציאות) דגם המג"א והט"ז שכתבו שלדפוס יש שם כתיבה, אולי ה"מ בזמנם שהדפוס הוי כמו חותמת בזמנינו שהיה דיו על האות הבולטת והחתימו בזה את הנייר, דוזה י"ל דהחותם חשיב ככותב, משא"כ בזמנינו שמכניסים את הספר למכונה והוא מצלם אלפי ספרים, לכאורה ודאי כל הספרים המצולמים לא מתייחסים לאדם המצלם, א"כ אין כאן כתיבה בפועל כלל, אולי זה נחשב שכתוב, אבל לא שכתבוהו ע"י אדם, ועי' מ"ב סי' מ' שהביא לגבי לשמש מטתו בפני ספרים הנדפסים מהט"ז יו"ד סי' רע"א סק"ח שכתב כל המיקל בקדושת ספרים הנדפסים עתיד ליתן את הדין דדפוס הוי כמו כתיבה, וסיים המ"ב אך בתשובת חות יאיר סי' קפ"ד נוטה להקל בזה בשעת הדחק כשאין לו במה לכסות עכ"ל, ושם בחו"י מבואר טעמו כיון שהמדפיסין הם גויים, דפוס לא גרע מס"ת שכתבו גוי שאין בו קדושה, א"כ בזמנינו שאין מדפיס, דהכל ע"י צילום, לא שייך לכאורה לקרותו כתיבה, וא"כ חשבתי לענ"ד לפי"ז דאף אם נימא דכשקורא פרשת הקטורת מתוך הקלף בכוונה חשיב כלומד מתוכו ומותר, מ"מ הא ודאי דכל ההיתר הוא מצד עת לעשות לה' והיות והתירו לכל הלומדים לכתוב פרשיות וללמוד בהם, גם לזה נתייר, אבל לכאורה היום שבכל הדפוסים אין עליהם שם כתיבה כלל א"כ בשביל שיוכלו ללמוד ולהתפלל ושלא תשתכח התורה ח"ו, לזה סגי אם ידפיסו ספרים, וא"כ אין מציאות בעולם שלצורך לימוד התורה והתפילה יצטרכו לבטל ההלכה של כתיבת פרשיות על קלף, ואיך נתייר לכתוב פרשת הקטורת על קלף כדן, וצ"ע בכ"ז.

ניתן לקבל את השיעור בדוא"ל se3077700@gmail.com
וכן להאזין לו במערכת 'קול הלשון' ובמספר ישיר 073-321-2004

מילה בסלע

סיפר הרב זצ"ל, שכאשר היה אברך צעיר, היה קן ציפורים על גבי אחד המנורות בכולל חזו"א, וחמשה אברכים והרב ביניהם קיימו את המצוה, כאשר כל אחד זכה בביצים והפקירם שוב, והבא אחריו שילח שוב והפקיר, ובתוך שנה נפקדו כולם בבן זכר (הקדמה לקונטרס מצות איש, ועיין ארחות רבינו ח"ד, עמ' ר"ב אות ד', עוד בזה המעשה).

הרב זצ"ל היה אומר, כי שילוח הקן הוא סגולה לזרע של קיימא, וכן הוא בספר החינוך (מצוה תקמ"ה) במ המדרש (מדרש רבה, דברים, פר' כי תצא, סי' ו'). וכתב הרב שהסגולה היא גם למי שכבר יש לו ילדים, ע"ז יזכה לעוד ילדים (שלח תשלח, תשובת, אות ק"ט), והסגולה היא לזכות לבנים כלשון המדרש, ומסתמא ה"ה לנקבות (שם, אות ק"ב), והלומד ענייני שילוח הקן,

קלה שבקלות

קיצור דיני מצוות שילוח הקן מתורת הרב זצ"ל

וע"ע בארחות רבינו, שם, אות ב'), ומה שצריך להפקיר את הביצים - **בדיעבד טוב לפני אחד אבל לכתחילה צריך להפקיר בפני שלושה** (שלח תשלח, שם, אות

ג'), וההפקר, יכול לעשות בפני ג', ויכול לומר **שנמצא בביתו ומפקירו**, (ואי"צ להיות ליד הקן) (שם, אות ט"ד), **וצריך לומר להם איפה הקן נמצא** (שם, אות ט"ה).

בשעה שמקיים המצוה, וזוכה בביצים, אין צריך להגביה הביצים, כי **משהכניסם לכף ידו קנה** (מצות איש, הלכה ה', בירור המצוה ד"ה וכיצד, אות ח'), וכשלוקח הבנים, **מספיק לזכות בביצה אחת** (וראיה לזה, דהרי מבואר בחולין ק"מ א', שאפשר לקיים שילוח הקן, גם כשיש רק ביצה אחת, וא"כ ה"ה שאפשר לזכות בביצה אחת) (שלח תשלח, שם, אות ל"א, וע"ש גם באות ל', ומצות איש, שם, אות ז'), ואם חזרה האם לרבוץ על הביצה שנותרה, **יכול אדם** אחר לקיים בזה המצוה (שלח תשלח, שם, אות ל"ב).

גם בחצר המשתמרת, שזה נחשב כמזומן, **אם מכוון שאינו רוצה לזכות בהם לפני שהטילה הביצים יכול לקיים המצוה** (שלח תשלח, שם, אות מ"ז), **והעיקר צריך לכוון שלא לקנות הביצים אבל יכוון ג"כ שלא לקנות את האם** (שם, אות מ"ח), ובזמנינו, י"א שצריך לכוון שלא לקנות הביצים, אך **דעת רבינו, שלא צריכים לזה, כיון שהיום לא משתמשים עם הביצים, וגם הצפורים מלכלכים את רשותו, ואין ברצון סתם אדם לזכות בהם, ממילא אין חסרון של מזומן, כי חצרו קונה לו משום שהוא זכות לו ופה אין ברצונו לקנות אותם** (שם, אות נ"ג), ולכן בזמנינו, כאשר יש קן, בחצירו של אדם, **אם הוא בן אדם שאין הוא רוצה לזכות בהביצים אינו צריך להפקיר** (שם, אות נ"ד).

וגם בחצר המשתמרת, שזה נחשב כמזומן, **אם מכוון שאינו רוצה לזכות בהם לפני שהטילה**

הביצים יכול לקיים המצוה (שלח תשלח, שם, אות מ"ז), **והעיקר צריך לכוון שלא לקנות הביצים אבל יכוון ג"כ שלא לקנות את האם** (שם, אות מ"ח), וי"א, שצריך לכוון שלא לקנות הביצים, אך דעת הרב, **לא צריכים לזה כיון שהיום לא משתמשים עם הביצים וגם הצפורים מלכלכים את רשותו ואין ברצון סתם אדם לזכות בהם ממילא אין חסרון של מזומן, כי חצרו קונה לו משום שהוא זכות לו ופה אין ברצונו לקנות אותם** (שם, אות נ"ג), ולכן בזמנינו, כאשר יש קן, בחצירו של אדם, **אם הוא בן אדם שאין הוא רוצה לזכות בהביצים אינו צריך להפקיר** (שם, אות נ"ד).

דעת הרב, שכמה אנשים יכולים לקיים את המצוה בקן אחד, וגם אדם אחד בעצמו **יכול לשלוח האם ולזכות בביצים, ואח"כ יכול להפקיר הביצים ולהחזירם, וכשחוזרת האם יכול חברו ג"כ לקיים המצוה. זה יכול לעשות אפילו מאה פעמים. אולם טבע הצפורים אחרי שעושים ככה פעם או פעמיים, הם אינם חוזרים** (שם, אות ס"ב), והשיטות שסוברים שאי אפשר הם **פלא גמור** (מצות איש, הלכה ה', בירור המצוה ד"ה וכיצד, אות ט', וראה במדור מילה בסלע,

1 המילים המודגשות, הם דברי הרב זיע"א, וכל השאר הוא לתוספת נופך וביאור הענין, כמובן, שלענין הלכה, יש לעיין במקורות הדברים

שיח יצחק

מדברי גאב"ד רמת אלחנן מרן הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א שליבן מפי גיסו הרב זצ"ל

שאלה. האם אפשר לקיים את מצוות שילוח הקן בבית הקברות או שמא יש בזה משום לועג לרש?

תשובה. כבר נשאל בזה גיסי מרן הגר"ח קניבסקי (שליט"א) [צוקללה"ה] (בס' שלח תשלח) והשיב להיתר [א"ה]. וראה לעיל במדור 'קלה שבקלות', ע"כ], ונראה שהסברא בזה היא, שאם בא ומקיים כאן מצוות, נטען כלפיו, מדוע אתה מבזה את המת ולועג לו, אך מצוה שנזדמנה לידו, וניתן לקיימה דווקא כאן, אין בכך לעג למת.

חשוקי חמד, יבמות, פ"ו ב'
ניתן להאזין לשאלות אקטואליות קצרות מתורת גאב"ד רמת אלחנן שליט"א שליבן מפי גיסו הרב זצ"ל, בקו 04-3760582

תיקון טעות

בעלון מס' 24 של 'שיח אמונה' לחודש מנחם אב תשפ"ג, פורסם בעמוד מס' 5 תצלום של הרב זצ"ל בכותל המערבי, והגנו לתקן שהעומד לצידו של הרב זצ"ל הוא הרה"ג רבי ברוך גוטפרב זצ"ל מייסד בית המדרש הגדל 'אהבת תורה' בירושלים, בעת שכיהן אז כמנהל ישיבת 'אש התורה'. התמונה צולמה ממרפסת ישיבת 'אש התורה' הצופה לעבר מקום המקדש בעת שהגיע הרב זצ"ל לשמש כסנדק בברית שהתקיימה שם.

טנא מלא ברכות
בלב מלא גילה ורינה נברך מעומקא דליבא את ידידנו עוז ראש העומדים על הפקודים ראש וראשון בודריות ומסירות למען הרבצת התורה וריבוי החסד שזכה לקרבתו של מרן זיע"א בחיי חיותו, ומכבדו לאחר מותו כדרך שמכבדו בחייו

הרב שמואל וואלף שליט"א
מנכ"ל מכון 'שיח אמונה' ומפעל 'שיח התורה' ולמנכ"ל העומדת לימינו שתד'

בעת שמחת לידת הבן ני"ז בשעט"מ
יזכו אביו ואמו לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים ולדרות ממנו ומכל יו"ח רוב נחת דקדושה וזכות התורה הקדושה תעמוד לימינם להושיעם בכל העניינים

המברכים מעומק הלב, ברגשי הכרת הטוב
מכון 'שיח אמונה' מפעל 'שיח התורה'

התעוררות רבתי החל מתחילת זמן אלול, ולקראת ימי הרחמים והרצון, להצטרף לסדרי הלימוד בשיח התורה, ובפרט לסדר המוסר בארחות חיים להראשי עם ביאור הרב זצוק"ל 'השם ארחותיו'.

הרב זצוק"ל בעת כתיבת אחד מספריו

כידוע, בשיח התורה ניתן ללמוד ולהבחין מידי יום 'בדרכו' של הרב זצוק"ל, 'בתורתו' של מרן זצוק"ל, בשיעורי הירושלמי לעילוי נשמתו שנמסרים ע"י בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א, ובעוד מסלולי לימוד בכל מקצועות התורה. לרגל ימי האלול, החל סדר הלימוד החדש בלימוד הארחות חיים להראשי עם ביאורו של הרב זצוק"ל, שימשך אי"ה עד ליום הכיפורים ויהווה הכנה ראוייה לימי הרחמים והסליחות.

לרגל ייסוד המסלול החדש, הוציא מכון 'שיח אמונה' העומד מאחורי מפעל 'שיח התורה', מהדורה חדשה של ספר ארחות חיים להראשי עם ביאורו 'השם ארחותיו', המהדורה החדשה נערכה בכתב מנוקד ומאיר עיניים, לתועלת הלומדים בכלל, ולמען לומדי המסלול החדש של 'שיח התורה' לחדש הרחמים והסליחות, ובימים אלו יוצאת ממכש הדפוס ההדפסה החדשה של הספר, וניתן יהיה להשיג בכניסה לבית מרן זצוק"ל, בחלוקה בבתי הכנסת, וכן לקבלו בקובץ במכון 'שיח אמונה' הלימוד בספר 'ארחות חיים להראשי' מתקיים לפי ההספק המתפרסם ע"י 'שיח התורה', כשמידי יום מופיעים במערכת 'שיח התורה' שאלות על ההספק היומי. השתתפות בסדר הלימוד יחד עם מענה על השאלות במערכת של 'שיח התורה' מכניסה את הלומד להגרות יומיות על ספרי הרב זצוק"ל ועל כרטיסי קניה עליהם מתקיימות ההגרות.

את הספר ניתן יהיה להשיג בכניסה לבית מרן זצוק"ל, בחלוקה חנם בבתי הכנסת, וכן לקבלו בקובץ במכון 'שיח אמונה' בדוא"ל se3077700@gmail.com. מענה על המבחנים יומיים בשלמטר של 'שיח התורה' שמספרו 03-3085000, וכן בעמדות 'נדרים פלוס - שיח התורה'.

בשורה טובה לעמלי התורה: לאחר בקשת רבים מהלומדים, ובהם לומדי סדרי הלימוד בשיח התורה, הופיע וניתן להשגה, סדר הלימוד השנתי 'בדרכו', סדרי הלימוד בשיח התורה' שנוסדו ע"פ הנהגת הרב זצוק"ל ללמוד בכל שנה, ועליהם מתקיימים מבחנים יומיים במפעל 'שיח התורה' שנוסד ע"י מכון 'שיח אמונה' לטובת נשמתו זי"ע.

סדר הלימוד כפי המופיע בלוח החדש 'בדרכו', הינו קבוע לכל שנה ושנה, והוא מתקיים בתלמוד בבלי, ברמב"ם ובמשנה ברורה 'בדרכו' של רבינו שמריהו יוסף חיים זצוק"ל בן רבינו יעקב ישראל זצוק"ל כפי שנהג ללמוד את כל חלקי התורה בכל שנה, המסלול המפורסם הינו ללימוד 8 דף מהש"ס בכל יום, בו שוקדים מידי יום כ-160 בני עלייה שזוכים ללמוד ולהבחין מידי יום על 8 דפי גמרא.

ניתן להשיג את הלוח בכניסה לבית הרב זצוק"ל רחוב רשב"ם 23 בבני ברק, בחלוקה בבתי הכנסיות, או בפניה למכון 'שיח אמונה' בדוא"ל @se3077700@gmail.com.

חיוזק עצום בהצטרפות המוני בית ישראל ללימוד בסדר הלימוד 'שיח ההלכה' ללימוד הלכות שבת בשיח התורה, עם תחילת הלימוד בסיומן ש"א, ופתיחת לימוד סימני המלאכות. המוני בית ישראל המבקשים להכיר טובה להרב זצוק"ל, מצטרפים לסדרי הלימוד השונים שהוקמו ע"י מכון 'שיח אמונה' במסגרת מפעל 'שיח התורה', חוזכים להשיב לו תורה על ידי לימוד בסדרי הלימוד שהוקמו לטובת נשמתו, ובפרט כעת לסדר 'שיח ההלכה'.

כזכור, סדרי הלימוד בשיח ההלכה החלו בסדר ע"י המוני בית ישראל החל מיום הארצי"ט פורים דמוקפין ט"ו אדר תשפ"ג על מנת לסיים את הלכות שבת עד הארצי"ט הבעל"ט, כשעל פי החלטת גדולי ההוראה שליט"א הלימוד מתקיים בספר 'משנה ברורה' בהספק של עמוד ליום בסדר לימוד מסודר להשלמת לימוד הלכות שבת במשך שנה אחת, ובכך לזכות לברכת השבת על ידי לימוד ושינון הלכות שבת החמורות והמצויות.

הלימוד מתקיים בארבעה מסלולים, כש'פ' בחירת הלומדים ניתן להשתתף בכל המסלולים או בחלקם. המסלול הראשי ללימוד 'משנה ברורה'. מסלול תוספת ללימוד ביאור ההלכה ושער הציון, מסלול תוספת ללימוד 'שונה הלכות', ומסלול תוספת ללימוד 'ביאורים ומוספים' ממהדורת דרשו.

לטובת תמריץ ללומדים והמשתתפים, נכנסים כל הלומדים שיעמדו במבחנים שיערכו מידי יום, במאות הגרות 'שיח התורה' המתקיימות מידי חודש, וחוזים מידי יום ביומו בהגרה על סך 1000 ש"ח מלבד הגרות על ספרי הרב זצוק"ל.

ניתן להרשם ולהצטרף לסדרי 'שיח ההלכה' ולכלל סדרי 'שיח התורה' בשלמטר של מכון 'שיח אמונה' 03-308-5000 בשלוחת 'שיח התורה' שלוחה 2, וכן בעמדות 'נדרים פלוס' בחיפוש 'שיח התורה'. לקבלת סדרי הלימוד ולקבלת פרטים נוספים ניתן לפנות למכון 'שיח אמונה' בדוא"ל @se3077700@gmail.com.

שיעורי הירושלמי

נמסרים לטובת נשמת רבינו מרן זצוק"ל

ע"י בנו הגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א

מידי יום לאחר תפילת מנחה בבית שני בבית המדרש לדרמן בשעה 13:10

בימים אלו עומדים לקראת תחילת הלימוד במסכת פסחים לע"נ הרב זצ"ל כשאפתו ולטובת נשמתו

ניתן גם לשמוע את השיעורים במערכת 'קול הלשון'

ובמספר ישיר 073-321-2004

לרפואת

ידידנו הנעלה ראש וראשון לכל דבר שבקדושה הרב **עודד דוד בן ציפורה** (גראוכר) הזקוק לרחמי שמים מרובים בתושח"י

מה נהדר

מראות הוד משולחנו של הרב זצוק"ל בימים אלו

בבית הרב זצ"ל ובראשות בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א התקיים בשמחה של תורה, מעמד פתיחת הסניפים החדשים ברשת הכוללים 'דרך אמונה', עם פתיחתם של הסניפים החדשים, בירושלים, ברמת שלמה ובפסגת זאב, וכן הסניף החדש בנוף הגליל. במעמד השתתף הגרמ"י פישר שליט"א רבה של שכונת הר יונה בנוף הגליל.

ביום השנה להסתלקותו של הקהילות יעקב זצוק"ל, כ"ג מנ"א ה'תשפ"ג, לאחר תפילת ותיקין והשיעור לע"נ במנין שבבית הרב זצוק"ל, עלה נכדו הגר"ש קניבסקי שליט"א יחד עם תלמידיו ובני המשפחה לצינון בבית החיים 'זכרון מאיר' בבני ברק

תלמידי ישיבות מארצות הברית ששוהים בארץ ישראל, נכנסו לבית הרב זצ"ל לקבל את ברכתו והדרכתו של בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א לקראת תחילת זמן אלול

בבית הרב זצ"ל נערך מעמד כתיבת אותיות בספר תורה אצל בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א שנכנס להיכל הישיבה לצעירים דעת תבונות בב"ב שנכתב לע"נ הגאון רבי יואל פרידמן זצוק"ל מרבני העיר אלעד ודיין בב"ד ב"ב. במעמד ראש הישיבה הגאון רבי אלישע כהן שליט"א

מעמד כבוד התורה בעת מבחן במשניות מסכת כלים שהתקיים בבית הרב זצ"ל ע"י בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א לנבחרי ומצטייני הארגון 'זכרון רבינו חיים' העוסקים בלימוד סדר טהרות, לע"נ הרב זצ"ל. צילום: אלחנן קוטלר

תלמידי ת"ת 'נודע בשערים' מבית שמש הגיעו לבית הרב זצוק"ל לבחינה ושמיעת דברי ברכה מפי בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א

גבאי 'בית המדרש בשיקגו' הגיעו לבית הרב זצ"ל למעמד סיום כתיבת האותיות ע"י בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א בספר התורה החדש שמוכנס לבית המדרש

תלמידי מחנה קיץ כולל NCSY הגיעו לבית הרב זצוק"ל לשמוע דברי חיוזק וברכה מפי בנו הגר"ש קניבסקי שליט"א

